

JAZYKOVÁ GRAMOTNOST V ČR ANEB MŮŽE NÁM ZRUŠENÍ DABINGU POMOCI?

Znalost cizích jazyků patří v současné době mezi nejdůležitější dovednosti každého jedince, a to nejenom pro rozvoj jeho osobnosti, ale hlavně pro jeho budoucí profesní uplatnění. Česká republika však ve výuce jazyků již na základních školách zaostává za evropským průměrem.¹

V souvislosti s faktory, které omezují jazykové schopnosti, se hovoří například o vysílání dabovaných filmů. Samozřejmě existuje mnoho dalších faktorů, mezi které například spadá kvalita výuky jako taková, nicméně v tomto čísle Čtrnáctideníku se zaměříme právě na předchozí fenomén.

AKTUÁLNÍ ZAVÁDĚNÍ DRUHÉHO POVINNÉHO CIZÍHO JAZYKA NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH

Základní školy mají od akademického roku 2013/2014 povinnost zavést výuku druhého cizího jazyka, a to nejpozději od osmé třídy. Ministerstvo školství se k takovému kroku rozhodlo zejména na základě výsledků statistiky OECD z roku 2009 – 2010. Podle této statistiky se ČR umístila jako šestá nejhorší země v počtu vyučovaných jazyků na druhém stupni základních škol (v ČR 1,3 jazyků na žáka, evropský průměr je 1,5). Na gymnáziích tyto výsledky dosahují značně lepšího výsledku, a to 2,1 jazyků na žáka. U odborných škol to bylo však 1,3 jazyků na žáka.²

Na základě těchto dat je patrné, že výsledky nejsou oslnivé. Nicméně hodnocení kvantity učených jazyků namísto kvality je podle našeho názoru neadekvátní.

V následující části tohoto čísla se budeme zaměřovat na výsledky veřejného mínění obyvatel Evropy o jejich jazykových znalostech. Při čtení těchto výsledků je nutno brát v úvahu, že jde o subjektivní

(sebe)hodnocení jazykových schopností obyvatel EU. V druhé části se však zaměříme i na výsledky celoevropských testů u studentů středních škol.

ZNALOST CIZÍCH JAZYKŮ V ČÍSLECH

Podle posledního průzkumu veřejného mínění Eurobarometr z roku 2012 – „Evropané a jejich jazyky“ vyplývá, že pouhých 27 % obyvatel České republiky považuje svoji znalost anglického jazyka za adekvátní pro konverzaci jako takovou. Průměr EU (27 států) byl 38 %. Naopak nejvíce procent dosáhli obyvatelé severovýchodních zemí, ale také například Kyprané.

Podrobné výsledky schopností obyvatel vybraných států s jednotlivými jazyky jsou uvedeny v tabulce.

Česká republika	
Angličtina	27 %
Slovenština	16 %
Němčina	15 %
Dánsko	
Angličtina	86 %
Němčina	47 %
Švédština	13 %
Nizozemsko	
Angličtina	90 %
Němčina	71 %
Francouzština	29 %
Malta	
Angličtina	89 %
Italština	56 %
Francouzština	11 %
Rumunsko	
Angličtina	31 %
Francouzština	17 %
Italština	7 %
Švédsko	
Angličtina	86 %
Němčina	26 %
Francouzština	9 %

Zdroj: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf

¹ Dostupné z: <http://www.nuv.cz/vse-o-nuv/zavedenim-druheho-povinného-cizího-jazyka-na-zs-se-zlepsi>.

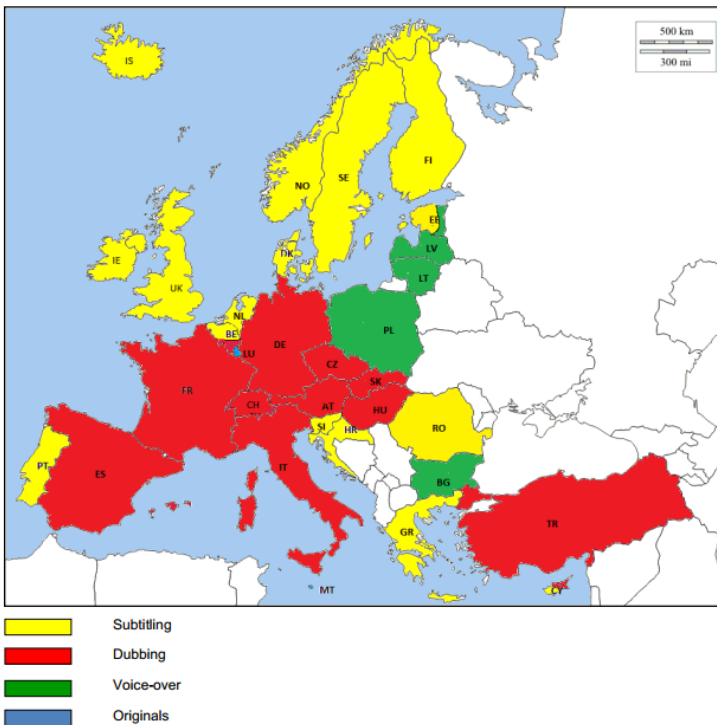
² Dostupné z: <http://www.nuv.cz/vse-o-nuv/zavedenim-druheho-povinného-cizího-jazyka-na-zs-se-zlepsi>.

V rámci projektu Evropské komise „Evropský ukazatel jazykových znalostí“ byli v roce 2011 testováni studenti nižších ročníků středních škol z 15 zemí (mimo ČR). V kategorii čtení v angličtině byli nejúspěšnější studenti ze Švédska, Malty a Nizozemska. Ve Švédsku a na Maltě dosáhlo úrovně B2 více než 60 % testovaných žáků. V Holandsku to bylo 60 % (B1 + B2). V kategorii poslechu dosáhlo úrovně B2 přes 70 % studentů Švédska, Malty a Holandska. Na Slovinsku to bylo téměř 60 % studentů.³

DABING VS. ORIGINÁLNÍ ZNĚNÍ

Podle odborných studií přispívají ke zlepšení jazykových dovedností filmy vysílané v originálním znění. Jak lze vidět na mapě níže, státy zvýrazněné žlutou barvou mají zavedené vysílání jednotlivých pořadů v originálním znění. Není shoda náhod, že i občané těchto států dosahují lepších jazykových znalostí, jak je patrné z výše uvedených dat. Mezi takové země patří například Nizozemsko, Norsko nebo Švédsko.

Naopak v Rakousku, Belgii (francouzsky mluvící), ČR, Francii, Německu, Maďarsku, Itálii, Slovensku, Španělsku, Švýcarsku a v Turecku převládá vysílání filmů s tzv. dabingem.⁴

³ Dostupné z: http://ec.europa.eu/languages/eslc/docs/en/final-report-escl_en.pdf, str. 42.

⁴ Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/llp/studies/documents/study_on_the_use_of_subtitling/rapport_final-en.pdf, str. 8.

HLAVNÍ ARGUMENTY PRO A PROTI ZAVEDENÍ FILMŮ V ORIGINÁLNÍM ZNĚNÍ

Jako v každé diskusi o různých tématech se vytvoří dva hlavní tábory. Na jedné straně vystupují podporovatelé a na druhé straně odpůrci.

Mezi hlavní argumenty pro zrušení dabingu můžeme zařadit: (1) originální znění filmů a seriálů nejenom motivuje ke vzdělávání jazyků, ale hlavně přispívá k samotnému osvojení a zdokonalení; (2) snížení nákladů - podle analýzy Evropské komise stojí vytvoření titulků v průměru až 11,6 krát méně než dabing; (3) filmy neztrácejí kvalitativní stránku z oblasti neverbální zvuků, které jsou dabingem znehodnoceny.

Mezi hlavní argumenty proti zrušení dabingu v televizích můžeme zařadit: (1) nemožnost sledování filmů s originálním zněním dětmi a jedinci se zhoršeným zrakem či jeho poruchou. Tento problém platí stejně u přistěhovalců; (2) technologický problém - přechod k duálnímu vysílání, přeformátování titulků na jednotlivé formáty obrazů/monitorů (4/3, 16/9); (3) neexistuje v současné době silná poptávka, a to i přes to, že jsme měli a stále máme možnost sledovat některé filmy a seriály v originálním znění, a to nejenom na veřejnoprávní televizi, ale i na těch soukromých.

V neposlední řadě je velmi důležité zmínit, že silnou roli v ČR hraje dabingová lobby, která zastává v médiích zejména argument o tzv. ztrátě kulturnosti či určité tradice v tomto oboru. Mezi hlavní důvody těchto osobností však můžeme v praxi shledat v jejich ztrátě zaměstnání.

ZDROJE

- 1) ČESKO. Národní ústav pro vzdělávání. NÚV: *Zavedením druhého cizího jazyka na ZŠ selepší jazyková vybavenost žáků* [online]. NÚV [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/vse-o-nuv/zavedenim-druheho-povinneho-ciziho-jazyka-na-zs-se-zlepsil>.
- 2) EUROPEAN COMMISSION, DG for Education and Training. *First European survey on language competences: final report* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012 [cit. 2013-11-25]. ISBN 9789279253478. Dostupné z: http://ec.europa.eu/languages/eslc/docs/en/final-report-escl_en.pdf.
- 3) EUROPEAN COMMISSION. DG for Education and Culture, ed. Training *Special Eurobarometr 386. Europeans and Their Language, report* [online]. 2012. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf.
- 4) EUROPEAN COMMISSION. DG Education and Culture. *Study on the use of subtitling. The potential of subtitling to encourage foreign language learning and improve the mastery of foreign languages; final report* [online]. 2011. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/llp/studies/documents/study_on_the_use_of_subtitling/rapport_final-en.pdf.

